

CAVEA

noviny přehlídky české divadlo

99 - 00

plebs, stat in cavea et plaudit / si quid arridet /

číslo: 14 ročník: 3

Generální partner:

ČSOB

Karel Hynek Mácha

MÁJ

Komorní scéna Aréna Ostrava
18. června 2000 v Divadle Kolowrat
Veršovaný románek.

Pročpak se, třeba i v půli června, pořádně ideologicky nepřipravít na máj? Není podobné pravdě, že by kterýkoli jiný den byl více vhodný pro rozjímání nad

pátým měsícem nežli ten dnešní; stejně tak si těžko lze představit den k analýze května méně případný. Z toho vyplývá, že je-li tedy dnešek k naznačenému účelu příhodný víceméně, dostane se vám máje v míře jarně rozbouřené.

S pomocí Pavla Eisnera začneme májem po německu: „Některé Němce zamrzelo, že si němčina jména měsíců půjčila z latiny, i vytvořili náhradou jména německá pro všechny měsíce, co jich je v roce. Pátému měsíci v roce dali jméno *Wonnemond*. Ale to jméno má smůlu; Němci dobře píšící se mu vyhýbají, ba vyhýbají se i Němcům, kteří říkají *Wonnemond* místo *Mai*.“ Chápu. Přiznávám, že kdyby na mne někdo se širokým úsměvem volal zpoza rozkvetlého pámelníku obecného: „Haló, dnes začal měsíc slasti! Měsíc rozkoše! Slyšíte?“, také bych se mu vyhnula, i kdyby to byl samotný artista německé řeči Haine. Ten by však dozajista zvolil nějaký více (či lépe?) adhezivní překlad (pokud by se vrhnul do studia češtiny) a navíc by se za pámelníkem šťastně nešklebil; představuji si, jak by

teskně hledě k nebi s jedním pozdviženým obočím poznamenal: „Odkud a proč opět přišel rozkošen?“ či „Čekám zde na tebe sám a sám, slastěne!“ Amálie a Tereza by stály opodál a ťukaly by si významně na čelo.

Francouzi se při hrátkách s gilotinou a s názvy měsíců inspirovali nikoli tím, co se děje v máji v křoviskách (snad že je to pro ně příliš fádni), ale na pastvinách. Jak nejlépe přeložit revoluční *prairial*, který asi největším počtem dnů kopíroval bývalý prohnitý bourbonský máj? Romanisté odpustí; mně by se líbilo pastvin (vyslov pastvén). Kravičky na loukách si přijdou na své a ve veršovaných pranostikách je k zulíbání: Když je vlhký pastvin, budou koše malen.

Nejlépe si s názvy měsíců pohrál šibeničník. Jeho dítě nebylo svolné k osvojení si názvů tak, jak to uměly všechny ostatní; děti z katovny, z cirkusu i od andělíčkářky už půl roku pokřikovaly pod šibenicí „... březen, duben, květen...!“ a šibeniční dítě pořád nic. Zajímá-li vás, jak to šibeničník zvládnul, musíte stát pod šibenicí když

*zhasla měsíce světlá moc,
i hvězdný svít, a kol a kol
je pouhé temno, šíř dol
co hrob daleký zívá.*

Zkrátka za tiché noci nejlépe v máji.

ep

KOMORNÍ SCÉNA ARÉNA OSTRAVA

Jako mnohožánrové kulturní zařízení sídlí *Komorní scéna Aréna* v centru Ostravy. Produkuje vlastní divadelní inscenace a vzdělávací pořady. Kromě své hlavní divadelní činnosti má v náplni také jiné aktivity, například je úzce propojena s nevládní organizací Ekologické informační centrum Zelený bod Ostrava.

Přesto disponuje vlastním divadelním souborem, který vznikl v roce 1994 a čítá šest stálých herců a jednoho kmenového režiséra. S *Arénou* dále spolupracuje i mnoho ostravských divadelníků a jiných umělců. *Aréna* je v Ostravě velmi specifická především

svým divadelním prostorem – svou „mini“ kapacitou hlediště – 50-70 míst. Mezi tituly se objevují nejrůznější díla: *Krocení zlé ženy*, *Láska jest hovadství*, *Průběžná O(s)trava krve*, *Višňový sad*, *Čertoviny*, *Klub sebevrahů...*

ARÉNA JE OPRAVDU KOMORNÍ

Komorní scénu Aréna není těžké přehlédnout. Jakožto nováček ostravského festivalu jsem kolem vchodu do tohoto divadla prošel nejméně třikrát. Když mne konečně napadlo vejít do dveří označených nápisem nikoli křiklavým, ale přeci jen jasně srozumitelným, neznamenalo to ještě konec všech

překvapení. Nejprve je totiž potřeba po točitém schodišti vyjít do prvního patra. Zde minete cosi mezi hereckou šatnou, skladem rekvizit a zvukovou kabinou (to vše asi tak na dvou metrech čtverečních) a konečně vejdete do foyer. Tam obvykle bývá plno, a tak se postavíte do fronty, která jakoby plynule prochází od šatny k baru a vchodu do sálu. Během popocházení si stihnete prohlédnout plakáty a fotografie z představení, občerstvit se a pak čekáte. Nejen na vstup do sálu, ale hlavně na návštěvu jednoho z nejkouzelnějších míst *Arény*. Cesta do sálu vede podlouhlou a tmavou chodbičkou v níž jsou již navrstveny rekvizity a kostýmy chystaného představení. Slouží totiž zároveň jako zákulisí. Aniž by jste tudíž z představení viděli byť jen okamžik, nasajete jeho atmosféru a jste

okamžitě a dokonale naladění. Máte-li štěstí, jste pak usazení na jedno z regulérních sedadel, ne-li, pak vmáčknete se někým na okraj hlediště, často nebezpečně blízko hrací ploše. A pak se setní a představení začne.

Cílem těchto řádků nebyla kritika či lítost nad bídnými poměry divadla. Chtěl jsem vám jen přiblížit, o jak báječný zážitek jste přišli, pokud jste nikdy neviděli *Komorní scénu Ostrava* na její „domácí půdě“.

js

**REŽIE
TOMÁŠ
JIRMAN**

- narodil se 17. ledna 1956 v Trutnově
- herc a režisér
- v roce 1979 vystudoval obor herectví na pražské DAMU
- v letech 1979-1982 v angažmá ve Státním divadle Oldřicha Štíbrna Olomouc
- sezónu 1982/83 strávil v Severomoravském divadle Šumperk
- od roku 1983 působí v ostravském, dnešním Moravskoslezském divadle, mezi jeho poslední výrazné role patří Ivar Vojnický v Čechovově *Stryčku Váňovi* (režie Oxana Meliškina-Smilková, 1997)

□ několik let spolupracuje s *Komorní scénou Aréna* nejen jako herec, ale režijně tu připravil čtyři inscenace: 1995 – *Kuře na rožni, Galdoniada*, 1999 – *Podobizna, Máj...*

**SCÉNA
TOMÁŠ
VOLKMER**

- narodil se 10. dubna 1961 v Karvině
- v roce 1980 absolvoval obor propagace a grafika na Střední učební průmyslové škole v Uherském Hradišti
- spolupracoval s experimentálním loutkovým divadlem *Mehehadha* (spolu s Petrem Níčkem a Františkem Petrákem)
- v letech 1990 až 1993 byl šéfem výpravy *Divadla loutek Ostrava*

**KOSTÝM
EVA
KOTKOVÁ**

- narodila se 25. listopadu 1963 v Ostravě
- scénická a kostýmní výtvarnice
- v roce 1988 vystudovala katedru výtvarné výchovy na pedagogické fakultě ostravské univerzity
- výstavy: 1989 – *Salón nezávislých*, 1990 – *Galerie Kopeček*, 1996 – *Galerie Hlučín*
- spolupracuje s Moravskoslezským divadlem *Ostrava* a *Komorní scénou Aréna*

**HUDBA
PAVEL
HELEBRAND**

pro děti (cykly: *Málo písní, Ententiny, Sen slávy Terezy aj.*), pro něž také napsal operu na vlastní libreto nazvanou *Jeslicky svatého Františka*

□ jeho scénická tvorba začala roku 1988 hudbou k inscenaci *O Slunečnicku, Měsíčnicku a Větrníku* ostravského *Divadla loutek*. Od té doby napsal hudbu k asi 60 inscenacím domácích i zahraničních, zejména polských, divadel. Nejčastěji spolupracuje s ostravskými divadly. Loni napsal hudbu k inscenaci *Mistr a Markétka*, kterou v *Narodním divadle* v Praze režírovala Oxana Meliškina-Smilková

□ spolupracoval také s *Českým rozhlasem*, ostravským studiem *České televize* a polskou televizí

□ v Polsku získal ocenění za inscenace *Opowieść o miłości drzewie i tobie* (Varšava) a *Pan Twardowski* (Opole)

- narodil se roku 1960 v Ostravě
- v roce 1986 absolvoval obor skladba a kytara na ostravské konzervatoři
- je autorem mnoha skladeb

MÁJ
podle
Jiřího Suchého

Variace na Máj

Pil kožní felčar prsní čaj

Cezný čaj pil z vázy zas

Hrdý čin vzal po váce dás

Když morový zaháněl kraj

Autoportrét Karla Hynka Máchy, faksimilie prvního vydání Maje, Čs. spisovatel, Praha 1972.

**MÁJ
V DOBOVÉM
TISKU**

Právě vyšel a pouze u spisovatele (na *Dobytém trhu číslo 451-2*) k dostání jest: **Máj**

Romantické básně od K. H. Máchy, a sice v ceně 30, 22 a 14 kr. ve stržbě. Jest to Spisů Máchových ddu prvního svazek první. Náledovatí bude co nejdříve svazek druhý, obsahující povídky z dějin vlasteneckých, o kterémžto se budoucně obsbtrnějí zpráva podá.

Květy 28. 4. 1836

**RECENZE
DVOUPLOŠNÍK V HOTELU WESTMINSTER
4. 6. Slezské divadlo Opava v Divadle Komedie**

**DVOUPLOŠNÍK
Z OPAVY**

Prvním červnovým představením předhlídky a zároveň prvním (a posledním) čistokrevným buřtem jejího letošního ročníku byl *Dvouplošník v hotelu Westminster* (v originále *Out of Order*) od Raye (Raymonda George Alfreda) Cooneye *Slezského divadla* v Opavě.

V devadesátých letech se na naše jeviště dostalo několik her tohoto britského komediografa v překladě Břetislava Hodka: *1+1=3*, *Peško v hotelu Westminster* (obě hry měly premiéru v *Jihočeském divadle České Budějovice*), *Prachy? Prachy! aneb Funny Money* (premiéra v *Městských divadlech pražských – v Rokoku*), *Dvouplošník v hotelu Westminster* uvedlo před třemi lety v české premiéře plzeňské *Divadlo J. K. Tyla* v režii Jana Buriana.

Představení, ze čistě zábavné divadlo bez jakýchkoliv jiných ambic, pokud ne-

musím, nevyhledávám. Když už, tak se tedy chci bavit a pousmát, že u *Dvouplošniku* jsem se chvílemi i bavila, jenže... Jenže když už vysunovací okno, které nedrží, omráčí po x-té někoho ránou do hlavy, omráčí to zábava, ale prostě nuda. Když jsou po x-té předmětem humoru homosexuální nářky, není to víc než nuda, nehleď na to, že mi to připadá vulgární a sprostě vůči homosexuálně orientovaným divákům (možná jsem příliš pruderní, ale tento druh humoru zkrátka nemám ráda – příliš laciné a okaté hraje na nejnižší puzy publika). Nahota na jevišti je snad efektní (jednou), ale v kontextu hry zcela bez významu – je to jen samolibná nahota pro nahotu. Existuje hezké přelov: Opakovaný výjev nitem vtipem (ale bíbou připomínkou, dodávali jsme). A tak kýčovitě happyend se také často nevidí. Zkrátka podivná směs zábavnosti a nudy. Ovšem si už se připomenou, že hra získala Cenu Sira Laurence Olivierera za nejlepší komedii roku 1991.

Hostující režisér Václav Klimeš se snažil částečně hru stylizovat do polohy němé grotesky – např. scéná manipulace s domnělou mrtvolou i herecké pojetí postav – a tím se řídit také výběr hudby (hudbní spolupráce Norbert Lichý). Stylizace však není důsledná a v rámci inscenace působí neustrojně, herci příliš „tlačí na pílu“.

Když jsem si vyhledala program k plzeňské inscenaci, zjistila jsem, že v Opavě texty doslovně převzali (nejen jeden z nich s názvem *Dramatik Cooney*, jak vyplývá z poznámky) – pravda, v jině grafické úpravě. Přiznám se, že tato práve mě dosti zarazila (a jako diváčku i urazila). Vždycky jsem program považovala za jakousi prodlouženou ruku konkrétní inscenace a jejich tvůrců, až u obsahuje jen obzazení a pár poznámek o autorovi, hře, genese inscenace nebo je v podstatě malou knížkou zahrnující i dramatický text. Je v pozadí neúcta k divákovi, jeho podceňování (stejně to nebude vědět), pohodnost, nedostatek invence...?

Jana Bohutínská

**HRA DO OKURKOVÉ
SEZÓNY**

(ŘEKL PAN ŘEDITEL DIVADLA)

Čistokrevná komedie, pokud je zahráná aspoň trochu s nadšením, si u valné části publika vyslouží nemalé sympatie. Co si budeme povídat – před nejrizičnějším možností vzdělání, poučení, vyzvě k zamýšlení dč divák v občasných přednost možností příjemné a „bez závazků“ se baviti.

Anglický humor pak vycházející z letitě tradice jak textově, tak inscenačně, má téměř vždycky takovou kvalitu, že jen z toho nejde zkrátit. Lakonicky řečeno, při vršení komických situací, propletených černým humorem, vám začnou cukat koutky, i když nechcete. A tak je to titul vzhledu nejen do okurkové sezóny, ale v podstatě kdykoli.

Přesně tak asi uvažovali ve *Slezském divadle* v Opavě. *Dvouplošník v hotelu Westminster* britského herce a komediografa Raye Cooney patří do kategorie bláznivých komedií, kteří se berou na muk především dvojí třídy vysokých státních úředníků, ale též ty-

pický britské vlastnosti a modely chování – to vše se mísí s přetékajícím pohárem vtipných a bláznivých situací. Vzhledem k tomu, že nápadů je někdy až moc, inscenování takových kusů svědčí tzv. understatement. Těžko kusy světlitelné slovo si každý může interpretovat po svém. Já pod ním mj. rozumím interpretaci gagů a drsného humoru s kamennou tváří, naprosto nerozlišným vystupováním, a pohyby dobře vycvičeného gentlemána.

Opavský sbor se do Hodkova překladu (shakespeareovský překladatel ukazuje, že si bez váhání odskočí i do bulváru – a zvláště je s bravurou) pustil se zjevnou chutí, energií a espritem. Jen si člověk chvílemi říká, že méně by možná bylo více. Toto vrzení patří především o postavě Richarda Willeye Petra Housky, který se zmocnil svého hrdina spíše zřetelně „po francouzsku“ nežli zdrženlivě „po anglicku“. Tím sice od počátku vzbudil smích, ale jeho postave přece jen schází ona báječná dvojakost disciplinovaných úřední(č)ků, kteří nevědí, jak se vyvíje ze šlamastyky a potměšile do toho navezuje své okolí (V současné době je tato inscenační škola anglického humoru k vidění v televizním seriálu *Ano, pane ministře*

a v pořadech s *Monty Pythony*). Těto poetice se mnohem více přiblížil Martin Valouch jako tajemník George. Protí jednostrannosti Willeye stavi proměnlivost až charmeleonskou, od maminka vzorného hošička, přes mladíka překvapivěho vlastní odvahou až po komicky stylizovaného milovníka zaskočeného zájmem o svou osobu. A do třetice je tu číšník Petra Klimeše, fascinující „Frankensteinovská kreatura“ pohybujeji se na tenkém leůd drastického humoru jako ryba ve vodě. Ti tři mají nejvíce možností vyřádit se – ostatní jsou do značné míry omezení jednoznačností svých pátů a nemají příliš prostoru k jejich nuancování. Za zmínku však určitě stojí „statečný“ výkon Zdeňka Pavlička alias mrtevku. Upřímně jsem obdivovala, že po těch všech házeních, úderech, factování a padání byl schope promítnet se z mrtvol v žijícího herce. Komedie *Dvouplošník v hotelu Westminster* si, myslím, rozhodně nebude dělat ambice na představení roku, ale svým divákům dozajista přinese uvolnění, možnost se zasmát a unikatout z našeho absurdního světa do světa, kde je to ještě o něco bláznivější...

Jana Soprová

CAVEA

Přijďte se dívat

V rámci projektu „České divadlo“ se již od roku 1995 představují nejlepší regionální divadelní soubory v Praze - a naopak, pražské soubory sehrávají svoje představení po celé České republice. ČSOB je nejen sponzorem, ale prostřednictvím svých regionálních poboček i aktivním spoluvůrcem této přehlídky. Věříme, že přehlídka České divadlo je projekt, který si zaslouží Vaši pozornost.

 ČSOB

PROGRAM

2. části přehlídky:

Všechna představení začínají v 19 hodin

Změna programu vyhrazena

- 23 / 1 Fjodor Michajlovič Dostojevskij / **Strýčkův sen** / Středočeské divadlo Kladno v Divadle pod Palmovkou
- 13 / 2 Božena Němcová / **Divá Bára** / Divadlo v 7 a půl Brno v Divadle Komédie
- 20 / 2 Jiří Šlupka Svěrák, Jana Pithartová, Jiří Seydler / **Juan!** / Východočeské divadlo Pardubice v Divadle pod Palmovkou
- 5 / 3 Vlastimil Peška, Jaroslav Wykrent / **Převýborná historie o benátském kupci aneb Kabaret věkem zaprášený, leč navýsost aktuální** / Loutkové divadlo Radost Brno v Divadle Komédie
- 19 / 3 Pierre de Beaumarchais, Cesare Sterbini, Gioacchino Rossini / **Lazebník sevillský aneb Marná ostražitost** / Horácké divadlo Jihlava v Divadle pod Palmovkou
- 9 / 4 Fjodor Michajlovič Dostojevskij / **Zločin a trest** / Divadlo F. X. Šaldy Liberec v Divadle pod Palmovkou
- 16 / 4 Gabriela Preissová / **Gazdina roba** / Slovácké divadlo Uherské Hradiště v Divadle pod Palmovkou
- 21 / 5 Friedrich Dürrenmatt / **Král Jan** / Národní divadlo Brno ve Stavovském divadle
- 28 / 5 Leonid Andrejev / **Ten, který dostává políčky** / Moravské divadlo Olomouc v Divadle pod Palmovkou
- 4 / 6 Ray Cooney / **Dvouplošník v hotelu Westminster** / Slezské divadlo Opava v Divadle Komédie
- 18 / 6 Karel Hynek Mácha / **Máj** / Komorní scéna Aréna Ostrava v Divadle Kolowrat **v 16 a v 19 hodin**
- 22 / 6 Michail Bulgakov / **Mistr a Markétka** / Městské divadlo Brno ve Stání opeře Praha

Spolupořadatelé: Hlavní město Praha a Asociace profesionálních divadel ČR

Dodavatel oficiálního vozu Renault
pro přehlídku České divadlo

AA AUTOAVANT
KONCESIONÁŘ

Na přípravě V. ročníku přehlídky České divadlo se podílejí: Umělecká agentura Foibos, a. s., Vilová 11, 100 00 Praha 10, tel.: 72 10 11 21, fax: 72 10 11 20, e-mail: info@foibos.cz, internet: www.foibos.cz; producent a pořadatel přehlídky: Marek Veselý, ředitel; Dr. Oldřich Janota, výkonný producent; Michal Hrubý, produkce • Časopis CAVEA: Babeta Jurecová, grafická úprava; Mgr. Jakub Škorpil a Simona Šnajperková, redakce; Ediční centrum AMU, sazba; Ediční středisko ČVUT Praha; tisk • Přehlídka se koná pod záštitou ministra kultury Pavla Dostála a primátora hlavního města Prahy Jana Kasla • Generální partner: Československá obchodní banka • Spolupořadatelé: Hlavní město Praha a Asociace profesionálních divadel ČR • Finanční podpora: Ministerstvo kultury ČR • Spolupráce: Divadelní ústav a Autoavant, dodavatel oficiálního vozu Renault pro přehlídku České divadlo • Mediální partneři: Časopis 14, Divadelní noviny, Dotyk, Hospodářské noviny, Metro, Právo, Přehled kulturních pořadů v Praze, Sanquis, Xantypa, Zemské noviny • Všechna pražská představení jsou tlumočena do znakové řeči.

Divadlo v Dlouhé, Dlouhá 39, Praha 1, tel.: 24 82 67 95 • Divadlo Komédie, Jungmannova 1, Praha 1, tel.: 24 22 27 34 • Divadlo na Vinohradech, nám. Míru 7, Praha 2, tel.: 24 25 76 01 • Divadlo pod Palmovkou, Zenklova 34, Praha 8, tel.: 82 29 92 • Divadlo Disk, Karlova 26, Praha 1, tel.: 22 22 00 58